Тема Великої Вітчизняної війни у творчості Олександра Довженка

Олександр Довженко увійшов в історію вітчизняної світової художньої думки як самобутній поет екрана і слова. Поєднавши у собі талант режисера і письменника, він своєю феноменальною творчістю збагатив і зблизив ці два види мистецтва — словесного і візуального, відкрив нові, досі незнані можливості в пізнанні і відображенні динаміки нашого життя.

Довженків світ... Замріяні деснянські далі внесли в нього ніжність, радощі і скорботу. І головним у тому світі є образ рідної Батьківщини. Тому такими дорогими і близькими кожному з нас є його твори.

У роки війни Довженко працює з щирим бажанням словом оперативно відгукуватись на важливі події війни. Крім оповідань, статей, він пише звернення "До зброї", "Україна в огні", "Я бачу перемогу". Ці публікації сповнені гніву проти фашистів і віри в перемогу над ворогом. Подвиги на фронті, реальні трагічні факти, події в тилу у ворога одразу ж ставали для письменника предметом глибокого осмислення, аналізу, узагальнення. Так народилась ідея оповідання "Ніч перед боєм", в основу якого ліг реальний епізод. Два діди — Платон і Савка — ціною свого життя топлять у Десні човен з гітлерівцями. Так. само ціною життя в оповіданні "Мати" українська колгоспниця Марія Стоян рятує двох російських льотчиків, яких назвала своїми синами. Багатством художніх засобів автор зворушує читача трагічним образом селянки: "1 хто ж не поклониться з живих і прийдешніх невмирущій красі Марії Стоянихи, матері, що просила милостиню для дітей чужих? ... Хай же знає весь світ, як висіли Ви, мамо, на старій груші за друга своя у велику всесвітню війну в українському кривавому селі на Вкраїні кривавій".

А який величний постає перед нами Іван Орлюк у "Повісті полум'яних літ": закоханий у рідний край, у мирну працю для народу, щедрий на любов до коханої і ненависть до ворогів. Який безстрашний він у бою! Коли Орлюк побачив, що вороги наближаються до його позиції, він без вагань викликає вогонь на себе. Так може зробити тільки безстрашна людина.

Сюжети творів воєнної тематики письменник будує на трагедійних конфліктах, гостродраматичних відносинах, в яких характери розкриваються глибинно і несподівано. Часто Довженко звертається і до планетарних образів, порівнянь, метафор ("диміла планета", "земна куля оберталась"), до таких художніх засобів, які укрупнюють масштабність мислення. Звичайна хата, в однойменному оповіданні — пограбована і зруйнована — стала "образом України, трагічним образом". Письменника вона цікавить не тільки як "пристанище" людське, а як місце радощів, печалі, як світ, у якому живе наша мова, а "поза нею вона в'яне, як квітка на дорозі".

Щиро золота довженківська правда. Вона змушує замислитися над цінністю людського життя, його миттєвістю і пам'яттю, яку після себе залишає людина. Твори письменника доступні, глибокі, цікаві, повчальні. Вони вчать любити і цінувати життя, захищати мир, свою землю, своїх рідних.